

Słowo wstępne / Foreword

Z radością oddajemy do rąk Czytelników kolejny tom „Logopedii”, mając nadzieję, że stanie się lekturą inspirującą, prowokującą do dyskusji i dalszych badań. Znalazły się w nim rozprawy o szerokiej i zróżnicowanej tematyce przygotowane przez wielu znamienitych autorów, nie tylko logopedów, ale też badaczy reprezentujących dyscypliny pokrewne. Tom obejmuje zarówno prace empiryczne, w których omówiono wyniki najnowszych badań nad biologicznymi, psychicznymi i środowiskowymi uwarunkowaniami zaburzeń mowy u dzieci i dorosłych, jak też artykuły teoretyczne, w których zaprezentowano podejścia metodologiczne wypracowywane do deskrypcji i interpretacji wciąż jeszcze niedostatecznie opisanych zjawisk logopedycznych. Znalazły się w nim też metodyczne opracowania z zakresu diagnozy i terapii logopedycznej, które mogą zainteresować logopedów wciąż doskonalących swój warsztat praktyczny, a także studia przypadków logopedycznych, które pokazują, jak bardzo złożonym procesem jest diagnozowanie i usprawnianie osób z zaburzeniami mowy. Tom wieńczę omówienia wydanych ostatnio monografii o tematyce logopedycznej, które rekomendujemy jako lekturę rozwijającą i weryfikującą dotychczasowy stan wiedzy, a także otwierającą nowe problemy badawcze.

Tematyka prac składających się na ten tom pozwoliła wyodrębnić w nim kilka części. Pierwszą wypełniają rozprawy dotyczące uwarunkowań rozwoju mowy, w tym wymowy bezdźwięcznej (Lilianna Konopska – *Pre-, peri- i wczesne postnatalne uwarunkowania dobrostanu dzieci z desonoryzacją*), oceny czynności jedzenia i picia u dzieci z porażeniem mózgowym (Agata Michalska, Jolanta Panasiuk, Justyna Pogorzelska, Katarzyna Połatyńska i Janusz Wendorff – *Oce-
na czynności jedzenia i picia w mózgowym porażeniu dziecięcym na potrzeby postępowania logopedycznego*), różnicowania normy rozwojowej i zaburzeń rozwoju mowy (Grażyna Jastrzębowska, Agata Jastrzębowska-Tyczkowska, Anna Woś i Katarzyna Stanek – *Przebieg rozwoju mowy u dzieci z SLI-PE i LB – analiza porównawcza*), stymulowania rozwoju mowy z wykorzystaniem wiersza pajdjalnego (Maria Ostasz – *Wiersze jako scenariusze ćwiczeń językowych*).

Kolejna część tomu dotyczy zagadnień z zakresu surdologopedii: kształtowania się emancypacyjnego i praktycystycznego paradygmatu badań nad zaburzeniami mowy u osób z uszkodzeniem narządu słuchu (Katarzyna Plutecka – *Nurty rozwojowe we współczesnej surdologopedii*), problemów w ustaleniu kryteriów audiologicznej diagnozy dziecka (Zdzisław Marek Kurkowski – *Trudności słuchowe a ośrodkowe zaburzenia przetwarzania słuchowego z perspektywy logopedii*), wyników badania funkcji słuchowych u dzieci w wieku wczesnoszkolnym (Olga Przybyła – *W trosce o stan rozwoju wyższych funkcji słuchowych u dzieci – propozycja przesiewowych diagnoz na podstawie platformy APD Medical*), wyników badania pilotażowego dzieci z głębokim niedosłuchem po implantacji ślimakowej nad związkiem ich rozwoju motorycznego z dynamiką nabywania przez nie umiejętności językowych (Anna Zwierzchowska i Katarzyna Ita Bieńkowska – *Znaczenie potencjału fizycznego i motorycznego dla rozwoju mowy dzieci z implantem ślimakowym – doniesienia wstępne*) i wyników badania percepcji słuchowej u dzieci z uszkodzonym narządem słuchu (Marta Wysocka i Luiza Mackiewicz – *Muzyka i intonacja w percepcji dzieci korzystających z aparatów słuchowych*). Tę część tomu zamyka artykuł wskazujący na zasady programowania języka u dzieci niesłyszących (Ewa Muzyka-Furtak – *Wykorzystanie metody gniazd słowotwórczych w terapii surdologopedycznej*).

Kolejna część prac poświęcona jest problemom metodologicznym w badaniu nabytych zaburzeń mowy (Urszula Ciszewska-Psujek – *Zaburzenia językowe w uzależnieniu od alkoholu – w poszukiwaniu metodologii badawczej*; Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska – *Apraksja mowy*; Urszula Niekra – *Wielojęzyczność u osób z zaburzeniami o typie afazji. Rekonesans zagadnień*; Klaudia Kluj-Kozłowska, Emilia J. Sitek, Stanisław Milewski – *Analiza jakościowa błędów nazywania oraz reakcji na podpowiedzi fonemiczne w różnicowaniu wariantów logopenicznego i niepełnego afazji pierwotnej postępującej*). Prace te wyznaczają nowe perspektywy badań nad zaburzeniami mowy.

Ostatnia część rozpraw poświęcona jest opisowi mechanizmów i objawów zaburzeń sprawności realizacyjnych (Ewa Humeniuk, Jolanta Góral-Półroła, Zbigniew Tarkowski – *Czy mózg się jąka?*; Tomasz Woźniak, Maja Sacewicz – *Niepełność mówienia u osób niepełnosprawnych intelektualnie*; Mirosław Michalik, Anna Cholewiak – *Tempo wypowiedzi w oligofazji*, Katarzyna Kaczorowska-Bray, Stanisław Milewski, Mirosław Michalik – *Logopedyczne aspekty starzenia się osób z niepełnosprawnością intelektualną*).

Osobną część stanowią w tomie *Studia przypadków*. Znalazły się tutaj prace Ewy Niestorowicz – *Dotykowa percepcja płaskorzeźby. Audiodeskrypcja jako środek udostępniania sztuki niewidomym. Studium przypadku*, Urszuli Jęczeń i Klaudii Drozd – *Nazwy geograficzne w świadomości językowej osoby niepełno-*

sprawnej intelektualnie oraz Małgorzaty Zborniak-Sobczak i Lidii Perenc – Wiedza językowa słyszących dzieci niesłyszących rodziców.

Zakres poruszanych w tomie zagadnień z pewnością zainteresuje nie tylko logopedów, ale także szerokie grono specjalistów reprezentujących dyscypliny pokrewne, którzy czy to w badaniach naukowych, czy to w codziennej praktyce diagnostyczno-terapeutycznej stykają się z problemami w językowym funkcjonowaniu człowieka.

Jolanta Panasiuk